

HASTA VE YAŞLI HİZMETLERİ

Bu faaliyet sonucunda, yaşlı ve hasta hizmetleri alanında yer alan meslekleri tanıyacaksınız.

A.ALANIN MEVCUT DURUMU VE GELECEĞİ

Yaşlılık, 21. yüzyılda ön plana çıkan en önemli demografik olgulardan biridir. Özellikle tıp alanındaki gelişmeler ve toplumsal yaşamdaki değişimler insanların daha sağlıklı ve uzun yaşamaları sonucunu getirmiştir. Çoğunlukla gelişmiş ülkelerde daha görünür olan yaşlanma olgusu, artık gelişmiş ülkeler kadar gelişmekte olan ülkeler açısından da önemle değerlendirilmesi gereken bir

konudur.

Gelişmiş ülkelerde nüfusun yaşlanmasının sosyoekonomik yapıya olan etkileri üzerine birçok değerlendirme ve çalışma yapılmakta ve yaşlı nüfusun sosyal yaşamdan koparılmadan hayatlarını devam ettirmelerine yönelik çalışmalar önem kazanmaktadır. Yaşlı nüfusun yaşam kalitesinin iyileştirilmesi, toplumsal entegrasyonlarının sağlanması, sağlık, bakım ve korunma problemlerinin çözümlenmesini önemli sorunlar haline getirmektedir. Gelişmiş olan ülkelerde engelliler için yapılan yasal düzenlemeler engelli olan kişilerin yaşam alanları, sağlık, temel bakım hizmetleri konusunda ve sosyal yaşamdan

kopmadan yaşamaları konusunda yaşamlarını devam ettirmeleri ve öz bakım becerileri önemli bir yer tutmaktadır. Yaşlı, hasta ve engelli için şu andaki uygun bakım kurum bakımındır ve yetersiz olmakla birlikte oldukça pahalı bir bakımdır.

Yaşlı, hasta ve engellinin saygınlığını korumak, sosyal hayattan koparmadan ve yaşadığı ortamda ihtiyacı olan hizmetleri alması sağlamak bilimsel çevreler tarafından önerilmektedir. Gelişmiş olan ülkelerde uygulamalar bu bakış açısı çerçevesinde şekillendirilmektedir. Yaşadığı ortam birey için önemlidir. Yaşadığı ortamda yeterli desteğe sahip bireylerin kendilerini daha iyi hissettikleri, tutum ve davranışlarının daha olumlu olduğu ve kendilerini güvende hissettikleri ve sağlık ve bakımla ilgili sorunlarla daha az karşılaştıkları belirtilmektedir. Bu durumda gerek kurum gerekse evde bakım hizmetlerinde yaşlı, hasta ve engellinin öz bakımının yapılması, psiko-sosyal ve zihinsel ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla tedavi edici bakım hizmetlerinin yanı sıra koruyucu bakım hizmeti verebilecek elemanlara ihtiyaç duyulmaktadır.

Özel ve resmi bakım ve huzurevlerinin yaygınlaşması, evde bakıma ihtiyaç duyan yaşlı, hasta ve engelli nüfusun artması "Bakım elemanı" mesleğine ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. Kurumlarda bu görev ihale usulü belirlenen temizlik şirketlerinin çalıştırdığı temizlik elemanlarınca yapılmakta, evlerde ise ev hanımları ya da emekli sağlık personeline yapılmaktadır.

Yaşlı, hasta ve engelli bakımında bu alanla ilgili bakım elemanının olması ve uygulanan teknik ve yöntemlerin doğru bir şekilde kullanılması için eğitilmiş elemanlara ihtiyaç duyulmakta bu da uzun ve geniş kapsamlı bir eğitim ihtiyacını ortaya çıkarmaktadır. Bakım ve huzurevlerinin gittikçe yaygınlaşması, evde yaşlı, hasta ve engelli bakım hizmetlerine talebin artması bu alanda istihdam olanaklarının artacağını göstermektedir.

B.ALANIN ALTINDA YER ALAN MESLEKLER

&Yaşlı Bakım Elemanlığı

& Hasta Bakım Elemanlığı

& Engelli Bakım Elemanlığı

YAŞLI BAKIM ELEMANI

Tanımı

Bilim ve teknolojinin tüm verilerinden yararlanarak, ev ve kurumlarda kendi sorumluluklarının bilinci altında; yaşlı kişilerin bakım ve danışmanlığı, vücut temizliği, sağlık personeli tarafından önerilen ilaçların kullanılması ve tespit edilen nefes, hareket çalışmaları, beslenmeleri, yaşlı kişilerin kişisel ve sosyal sorunlarının çözümünde yardımcı olan, alanıyla ilgili araç ve gereçleri yerinde ve zamanında kullanabilen elemandır.

Görevleri

& Yaşlının gereksinimlerini bilmek.

& Bakım planı hazırlamak.

& Yaşlının alışkanlıklarını ortaya çıkarmak.

& Yaşlının ailesi, doktor, huzur ve bakımevi personeline bilgi vermek.

- & Günlük bakımını yapmak.
- & Sağlık personelinin yazmış olduğu ilaçların alınmasını sağlamak.
- & İletişim kurmalarını sağlamak.
- & Sağlık personelinin kontrolünde bedensel ve psikolojik rahatsızlıklarında yardımcı olmak.
- & Sağlık personelinin önerdiği günlük egzersizleri yaptırmak.
- & Yaşlının oda düzenini sağlamak.
- & Yaşlıya yemek yemede yardımcı olmak, gerekirse yedirmek.
- & Yaşlıya pozisyon vermek.
- & Gereki araç ve gereci kullanmak ve temizliğini yapmak.
- & Kendi sağlığı ve iş güvenliği için önlem almak.
- & Gereki dokümanı hazırlamak ve doldurmak.
- & Meslek ile ilgili teknolojik gelişmeleri izlemek.
- & ölüm anında yanında olmak.

HASTA BAKIM ELEMANI

Tanımı

Bilim ve teknolojinin tüm verilerinden yararlanarak, ev ve kurumlarda kendi sorumluluklarının bilinci altında; hasta kişilerin bakım ve danışmanlığı, vücut temizliği, sağlık personeli tarafından önerilen ilaçların kullanılması ve tespit edilen nefes, hareket çalışmaları, beslenmeleri, hasta kişilerin kişisel ve sosyal sorunlarının çözümünde yardımcı olan, alanıyla ilgili araç ve gereçleri yerinde ve zamanında kullanabilen elemandır.

Görevleri

- & Hastanın gereksinimlerini bilmek.
- & Bakım planı hazırlamak.
- & Hastanın alışkanlıklarını ortaya çıkarmak.
- & Hastanın ailesi, doktor, huzur ve bakımevi personeline bilgi vermek.

- & Günlük bakımını yapmak.
- & Sağlık personelinin yazmış olduğu ilaçların alınmasını sağlamak.
- & İletişim kurmalarını sağlamak.
- & Sağlık personelinin kontrolünde bedensel ve psikolojik rahatsızlıklarında yardımcı olmak.
- & Sağlık personelinin önerdiği günlük egzersizleri yaptırmak.
- & Hastanın oda düzenini sağlamak.
- & Hastaya yemek yemede yardımcı olmak, gerekirse yedirmek.
- & Hastaya pozisyon vermek.
- & Gerekli araç ve gereci kullanmak ve temizliğini yapmak.
- & Kendi sağlığı ve iş güvenliği için önlem almak.
- & Gerekli dokümanı hazırlamak ve doldurmak.
- & Meslek ile ilgili teknolojik gelişmeleri izlemek.
- & ölüm anında yanında olmak.

ENGELLİ BAKIM ELEMANI

Tanımı

Bilim ve teknolojinin tüm verilerinden yararlanarak, ev ve kurumlarda kendi sorumluluklarının bilinci altında; engelli kişilerin bakım ve danışmanlığı, vücut temizliği, sağlık personeli tarafından önerilen ilaçların kullanılması ve tespit edilen nefes, hareket çalışmaları, beslenmeleri, engelli kişilerin kişisel ve sosyal sorunlarının çözümünde yardımcı olan, alanıyla ilgili araç ve gereçleri yerinde ve zamanında kullanabilen elemandır.

Görevleri

- & Engellinin gereksinimlerini bilmek.
- & Bakım planı hazırlamak.
- & Engellinin alışkanlıklarını ortaya çıkarmak.
- & Engellinin ailesi, doktor, huzur ve bakımevi personeline bilgi vermek.
- & Günlük bakımını yapmak.

- & Sağlık personelinin yazmış olduğu ilaçların alınmasını sağlamak.
- & İletifim kurmalarını sağlamak.
- & Sağlık personelinin kontrolünde bedensel be psikolojik rahatsızlıklarında yardımcı olmak.
- & Sağlık personelinin önerdiği günlük egzersizleri yaptırmak.
- & Engellinin oda düzenini sağlamak.
- & Engelliye yemek yemede yardımcı olmak, gerekirse yedirmek.
- & Engelliye pozisyon vermek.
- & Gerekli araç ve gereci kullanmak ve temizliğini yapmak.
- & Kendi sağlığı ve iş güvenliği için önlem almak.
- &Gerekli dokümanı hazırlamak ve doldurmak.
- & Meslek ile ilgili teknolojik gelişmeleri izlemek.

C. MESLEK ELEMANLARINDA ARANAN ÖZELLİKLER

- Bu alandaki mesleklerde çalışan meslek elamanlarının;
- &Etkili ve güzel konuşmalı,
  - &alışkan olmalı,
  - &Sabırlı ve duyarlı olmalı,
  - & Dikkatli olmalı,
  - &Drst olmalı
  - & Enerjik olmalı,
  - & Güler yüzlü olmalı,
  - & İnsan ilişkilerine zen göstermeli,
  - & İş disiplinine sahip olmalı,
  - & İş güvenliğine dikkat etmeli,
  - & İş yerine ait araç ve gereç kullanımına zen göstermeli,
  - & Kararlı olmalı,
  - & Meslek ahlakına sahip olmalı,

- & Samimi ve içten olmalı,
- & Yaşlı, hasta ya da engelliye “sen ” diye hitap etmemeli.
- & Temiz ve düzenli olmalı,
- & İrk, din, dil, cinsiyet ayırımı göstermeden her türlü bakımı yapmalı,
- & Mesafeli davranma yeteneğine sahip olmalı,
- & İş ve özel hayatı birbirine karıştırmamalı,
- & Tim yeteneğine(ekip çalışması) sahip olmalı,
- & Başka meslek grupları ile işbirliği yapabilmeli,
- & Alternatif düşünebilme yeteneğine sahip olmalı.
- & Çalışma kıyafeti giymek.
- & Takı takmamak.
- Vb. bilgi ve becerilere sahip olmaları gerekir.

D. ÇALIŞMA ORTAMI VE KOŞULLARI

Yaşlı, hasta ve engelli bakım elemanının çalıştığı ortamlar genellikle bakım hizmeti veren kurumlar ve evlerdir. Buralar, temiz, düzenli, sağlıklı ve aydınlık mekanlardır. Bu elamanlar koruyucu bakım, rehabilite etme ve yaşam kalitesini arttırmak amacıyla, yaşlı, hasta ve engelliye bakım hizmeti verirler. Buralar;

- & Huzurevleri,
- & Bakımevleri,
- & Evde bakım,
- & Yaşlı dinlenmeevleri,
- & Hastaneler,
- & Geronto-psikiyatri klinikleridir.

Çalışma saatlerinde özel kıyafetlerini giyerler, buldukları kurumun vardiya sistemine uygun olarak çalışırlar. Evde bakımda ise ya gündüz çalışırlar ya da 24 saatlik bakım yapıp çalıştıkları evde kalırlar. Bu meslekte insanlar ile yakın temas ve iletişim içinde çalışmak önemlidir. Bu nedenle çalıştıkları meslekte hastalık riskine karşı, hepatit aşısı olmaları ve çalışırken, özel giysi,

eldiven ve dezenfektan kullanılması, saçlarını toplamaları el ve ayak tırnaklarının temiz ve kısa olması, takı takılmaması, ayakkabılarının kaymayacak cinsten olması, erkeklerin traş olması gerekmektedir.

E. İŞ BULMA İMKÂN LARI

Bu alandaki meslek elemanları; kamu ve özel sektöre ait Huzurevleri, bakımevleri ile yaşlı dinlenme evleri, hastaneler, polikliniklerde istihdam imkanları bulunmaktadır. Ayrıca, yaşlı, hasta ve engellilerin evlerde bakımı giderek yaygınlaşmaktadır. Bu nedenle evlerde bakım hizmetlerinde de çalışabilirler. Kişisel bilgi ve beceriye bağlı olarak işsiz kalma riski yoktur. Özellikle kurumlarda belgeli eleman çalıştırma zorunluluğu olduğu için bu eğitilmiş bakım elemanları kurumlar tarafından tercih edilmektedirler. Kurumlarda çalışırken asgari ücret ve sigorta ile çalışmakta evde bakımda ise istedikleri ücreti talep edebilmektedirler.

F. EĞİTİM VE KARIYER İMKÂN LARI

Meslek eğitimi; meslek liselerinin (ML; AML; TL ve ATL) Hasta ve Yaşlı Bakımı Alanında diploma programları ile Mesleki Eğitim Merkezleri, Halk Eğitim Merkezleri ve çeşitli yaygın eğitim kurumlarında sertifika programlarıyla verilmektedir.

Liseden sonra, yüksek öğrenime geçiş sınavını başaranlar lisan programlarına devam edebilirler ya da meslek yüksek okullarının ilgili bölümüne sınavsız geçiş yapabilirler. Meslek yüksek okulunu bitirenler, dikey geçiş sınavı ile lisans programlarına geçebilirler. Mesleki Eğitim Merkezleri çıraklık eğitimi uygulama kapsamına alınan illerde ve meslek dallarında aday çırak, çırak, kalfa ve ustalara eğitim vermek ve çeşitli meslek kursları açmak suretiyle sanayinin ihtiyaç duyduğu nitelikli ara insan gücünü yetiştirmek amacıyla açılan eğitim kurumlarıdır.

Halk Eğitimi Merkezleri yaşam boyu öğrenme perspektifi içerisinde her zaman ve her yerde uygulanabilecek yaygın eğitim programları ile her yaş ve düzeyde bireylere eğitim sunmaktadır.

Mesleki Eğitim Merkezlerinde, Hasta ve Yaşlı Hizmetleri alanında eğitim verilmektedir. Modüler programlarla meslek liseleri arasında paralellik sağlandığından dolayı yatay ve dikey geçişler olabilecektir. Eğitimini tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlikleri kazanan meslek elemanları Hasta, Yaşlı ve Engelli Bakımı ile ilgili işletmelerinde kariyer yapabilirler

MESLEK EĞİTİMİNİN VERİLDİĞİ YERLER

Meslek eğitimi; her türden meslek liselerinin Hasta ve Yaşlı Bakımı alanında diploma programları ile Mesleki Eğitim Merkezleri, Halk Eğitim Merkezleri ve çeşitli yaygın eğitim kurumlarında sertifika programlarıyla verilmektedir.

Katsayı problemi de ortadan kalktığından liseden sonra, yüksek öğrenime geçiş sınavını başaranlar diledikleri lisans programlarına devam edebilirler. Dileyen alan mezunları gereken koşullara sahip oldukları takdirde ve YÖK'ün uygulamaları devam ettiği sürece ilgili ön lisans programlarına sınavsız geçişle yerleştirilebilirler. Meslek yüksek okulunu bitirenler, dikey geçiş sınavı ile lisans programlarına geçebilirler.

Mesleki Eğitim Merkezlerinde, Hasta ve Yaşlı Hizmetleri alanında da eğitim verilmektedir. Modüler programlarla meslek liseleri arasında paralellik sağlandığından dolayı yatay ve dikey geçişler olabilecektir.

Eğitimi tamamlayarak iş hayatında gerekli yeterlikleri kazanan meslek elemanları hasta, yaşlı ve engelli bakımı ile ilgili işletmelerinde kariyer yapabilirler.

SINAVSIZ GEÇİŞ İLE GİREBİLECEĞİ BÖLÜMLER (Önlisans)

Bölüm Adı	Süresi (Yıl)
Ameliyathane Hizmetleri	2 Yıl
Diyaliz	2 Yıl
Elektronörofizyoloji	2 Yıl
Evde Hasta Bakımı	2 Yıl
Fizyoterapi	2 Yıl
İlk ve Acil Yardım	2 Yıl
İş ve Uğraş Terapisi	2 Yıl
İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği	2 Yıl
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	2 Yıl
Sosyal Hizmetler	2 Yıl
Yaşlı Bakımı	2 Yıl
Bölüm Adı	Süresi (Yıl)
Ebelik (Yüksekokul)	4 Yıl
Hemşirelik (Yüksekokul)	4 Yıl

EK PUANLA GİDEBİLECEĞİ BÖLÜMLER (Lisans)